

YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Raxmatullayeva Feruza Azimovna

Andijon iqtisodiyot va qurilish instituti

“Tarmoqlar iqtisodiyoti” kafedrası katta o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14917411>

Annotasiya: Yoshlar tadbirkorligi ham iste'mol talabini oshirish, aholi daromadlarini oshirish, ishlab chiqarilayotgan mahsulot va xizmatlar hajmini oshirish, ish o'rinlari yaratishdan manfaatdor. Rivojlangan mamlakatlar yoshlarga sarmoya kiritish raqobatbardosh iqtisodiyotning zaruriy sharti ekanligini amalda isbotladi. Vaholanki, sog'lom, bilimli, yuksak ma'naviyatli, moddiy jihatdan ta'minlangan, baxtli yoshlarga mamlakatga maksimal foyda keltira oladilar, shuning uchun ham yoshlarga munosib shart-sharoit yaratish, ularning yanada kamol topishi uchun katta mas'uliyat yuklanadi. Maskur maqolada yoshlar tadbirkorligi va uning o'ziga xos xususiyatlari bo'yicha fikrlarni bildiriladi.

Kalit so'zlar: yoshlar tadbirkorligi, yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish, yoshlar tadbirkorlikni muammolari, yoshlar tadbirkorligini rivojlanishidan manfaatdorlar.

Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishga ko'maklashish bo'yicha jahon tajribasini sarhisob qilsak, rag'batlantirishning asosiy mexanizmlarini nomlashimiz mumkin:

1. Xayriya jamg'armalari, bunday fondlarning asosiy vazifasi startap loyihalarni qisman yoki to'liq moliyalashtirishdir.

2. Universitet negizida munozara klublarini tashkil etish, boshqaruv va biznesning turli yo'nalishlari bo'yicha o'quv kurslari, treninglar, maslahatlar o'tkazish bilan shug'ullanuvchi talabalar biznes klublari.

3. Milliy va xalqaro biznes-klublar, ular nafaqat o'sha universitet talabalariga, balki ta'lim muassasasiga aloqasi bo'lmagan har qanday yosh tadbirkorlarga ham ma'lumot olish imkoniyatini beradi.

4. Biznes-loyihalarni ishlab chiqish va amalga oshirishga bag'ishlangan kengaytirilgan amaliy qismga ega akademik kurslar bo'lgan biznes-kampuslar.

5. Talabalar yoki yosh tadbirkorlar uchun biznes-inkubatorlar, ular tajribasi kam tadbirkorlar tomonidan biznes loyihalarini amalga oshirishga ko'maklashish uchun mo'ljallangan. Ularga arzonlashtirilgan narxlarda ofis (shuningdek, savdo va sanoat) joylari, shuningdek, boshqa imtiyozlar beriladi.

6. Tadbirkorlik madaniyatini yuksaltirish, yoshlarni biznes sohasida tarbiyalash maqsadida tashkil etilgan yoshlar munozara klublari. Ular an'anaga ko'ra, tajribali tadbirkorlar ishtirokida talabalar konferensiyalari, biznes maktablari, seminarlar tashkil etadi.

7. O'z biznes loyihalarini amalga oshira boshlagan talabalarni qo'llab-quvvatlash uchun maxsus tashkil etilgan konsultativ talabalar tashkilotlari. Ular yosh tadbirkorlarga biznes-rejalar tuzishda yordam beradi, moliyaviy, buxgalteriya, marketing masalalari bo'yicha maslahat beradi.

Yoshlar tadbirkorligi muammolarini hal qilish uchun davlat fuqarolik jamiyati institutlari, jamoat va notijorat tashkilotlari, tadbirkorlarning o'zlarini jalb qilishi kerak. Bunday simbioz quyidagilarni ta'minlashi kerak:

-yoshlarning tadbirkorlik loyihalarini faollashtirish; milliy innovatsion tizimning raqobatbardoshligini oshirish uchun kadrlar zaxirasini yaratish;

-intellektual salohiyatni to'plash; ijtimoiy mas'uliyatli biznes vakillari sonini ko'paytirish;

-ayniqsa, muvaffaqiyatli biznes hikoyalari haqida xabar berish tufayli yoshlar o'rtasida tadbirkorlik mafkurasini keng yoyish;

-kichik biznesni rivojlantirish hisobiga ish o'rinlari sonini ko'paytirish.

Shu bilan birga, yoshlar mintaqaviy muammolarni hal qilishning bevosita ishtirokchisi bo'lishi va faqat ta'lim va ijtimoiylashuv ob'ekti bo'lmasligi kerakligini tushunish muhimdir.

Bu chora-tadbirlar, fikrimizcha, yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish, qulay sharoitlar yaratishga xizmat qiladi va davlat yoshlarni tadbirkorlik faoliyatiga ommaviy jalb etish tashabbusi bilan chiqishi mumkin. Binobarin, yoshlar tadbirkorligi davlat boshqaruvining barcha bo'g'inlari tomonidan e'tiborning kuchayishi predmetiga aylanishi kerak, chunki u o'rta sinfni shakllantirish, jamiyatni barqarorlashtirish, yoshlar bandligini ta'minlash va boshqa ijtimoiy-iqtisodiy vazifalarni hal etishga xizmat qiladi.

Dunyoda faoliyat sohasini aniqlash juda qiyin. Bugungi kunda ko'plab yoshlar o'z biznesini ochish, tadbirkorlik bilan shug'ullanish istagida bo'lsa-da, ko'pchilik bunga jur'at eta olmayapti. Ko'pgina manbalarni tahlil qilib, tadbirkorlikni mahsulot ishlab chiqarish va sotishdan, xizmatlar ko'rsatishdan va ishlarni bajarishdan muntazam ravishda foyda olishga qaratilgan tavakkal iqtisodiy faoliyat sifatida ta'riflash mumkin.

Yoshlar ijodiy fikrlaydi, ambitsiyali va dunyoni o'zgartirishga tayyor, tavakkal qiladi va shunchaki foyda keltirmaydi. Bu ijtimoiy guruh jamiyatning eng faoli bo'lib, u hayotdagi har qanday o'zgarishlarga tez munosabat bildiradi va ularning ijobiy tomonlarini samarali idrok etadi. Yoshlar tadbirkorligi fenomeni ilmiy hamjamiyat tomonidan faol ko'rib chiqilmoqda va har bir kishi buni tadbirkorlarning yoshi bilan bog'liq o'ziga xos xususiyatlarni hisobga olgan holda ko'rib chiqish kerak degan fikrda. Yoshlar tadbirkorligini biznesda yangi qadriyatlarni shakllantirishga qaratilgan dinamik jarayon kontekstida o'rganish shuni ko'rsatadiki, ushbu iqtisodiy sohaga mansub bo'lish uchun yoshlarning yosh guruhi 35 yoshgacha bo'lishi kerak.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, tadbirkorlik faoliyatining ushbu segmenti yuqori innovatsion ochiqlik, beqaror ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga moslashish qobiliyati va maqsadlarga erishish uchun noaniq yuqori xavfli qarorlar qabul qilish qobiliyati bilan tavsiflanadi, degan xulosaga kelishimiz mumkin. Shu bilan birga, ushbu toifadagi fuqarolarning o'ziga xosligi o'z biznesini ochish va rivojlantirishda duch keladigan muammolarni belgilaydi. Ulardan eng muhimini aniqlash doirasida yoshlar tadbirkorligini o'rganishga bag'ishlangan nashrlar tahlili o'tkazildi, ular asosida uning rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi uchta muammolar guruhi aniqlandi: shaxsiy yoki motivatsion; kasbiy bilim va tajribaning etishmasligi; qonun chiqaruvchi

Birinchi guruhda yoshlarning shaxsiy yoki motivatsion muammolari ajralib turadi. Yoshlarning ijtimoiy kayfiyatining pastligi muammosini asoslab, ular tavakkalchilikning sust ifodalanishi, yangi narsa yaratish, tadbirkorlik ruhi va motivatsiyasining etishmasligini ta'kidlaydilar. Tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, yoshlar tadbirkorlik tavakkalchiligidan ko'ra katta biznes va davlat xizmati barqarorligini ixtiyoriy tanlaydi.

Ikkinchi guruh doirasida tadbirkorlik sohasida kasbiy va aniq bilim, nazariy ta'minot va tajribaning yo'qligi asosiy muammo hisoblanadi.

Ta'lim nazariy asosni ta'minlaydi, lekin amaliyotga kelganda, ko'pchilik qayerdan boshlashni bilmaydi. Bu, birinchi navbatda, ta'lim dasturlari darajasi va mazmunining yetarli darajada yuqori emasligi bilan bog'liq. Tadqiqotchilarning yana bir guruhi bir xil darajada muhim muammoni ajratib ko'rsatishadi: "yoshlar tadbirkorligi" tushunchasining aniq huquqiy ta'rifi yo'qligi va natijada buxgalteriya hisobi va tahlil qilish uchun uning sub'ektlarini ajratib bo'lmaydi, bu esa tadbirkorlik faoliyatiga ob'ektiv baho berishga to'sqinlik qiladi. ko'rilayotgan qonunchilik va ijro etuvchi chora-tadbirlarning samaradorligi.

Tanlangan muammolarga asoslanib, ularning hammasi ham hozirgi vaqtda dolzarb emas degan xulosaga kelish mumkin. Motivatsion va shaxsiy xususiyatlar, yoshlar uchun boshlang'ich sharoitlar, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash har doim ham o'z biznesingizni boshlash uchun zarur va etarli shart emas.

Yoshlar endi tavakkal qilishga tayyor, ishtiyoqi yuqori, davlat ham o'z navbatida ularning sa'y-harakatlarini imkon qadar qo'llab-quvvatlashga harakat qilmoqda. Bizningcha, yoshlarga universitetlarda emas, balki haqiqiy biznes muhitida tajriba va bilim yetishmaydi. Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishga ta'lim muassasalari, tadbirkorlar, aholi va davlat hokimiyati organlari manfaatlarini uyg'unlashtirish jarayoni yordam beradi, bu esa sinergik samaraga erishish imkonini beradi.

Turli ijtimoiy-iqtisodiy tizimlar samaradorligini oshirish uchun manfaatdor tomonlarning manfaatlarini birlashtirish zarurati zamonaviy ilmiy adabiyotlarda faol muhokama qilinmoqda.

Biz yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish jarayoni nuqtai nazaridan manfaatdor tomonlarning asosiy guruhlarini aniqladik.

1-rasm. Asosiy ishtirokchilarning manfaatlari¹

Zamonaviy mualliflar nuqtai nazaridan, faqat manfaatdor tomonlarning manfaatlarini cheklovlar sifatida qabul qilmaydigan tashkilotlar manfaatdor tomonlar deb hisoblanishi mumkin. Shunday qilib, yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish jarayoni manfaatdor tomonlarning asosiy guruhlar, ya'ni hokimiyat organlari, aholi va tadbirkorlik tuzilmalari hamda oliy o'quv yurtlari o'rtasidagi munosabatlar tizimida ko'rib chiqilishi zarur. 1-rasmda tadbirkorlikni rivojlantirishning asosiy manfaatlari va u yoki bu manfaatdor tomonlar tomonidan hal qilinishi mumkin bo'lgan muammolar ko'rib chiqiladi.

Manfaatdor tomonlarning o'zaro ta'sirining ikkita guruhini ajratish mumkin. Birinchi o'zaro ta'sir - davlat, aholi, tadbirkorlar va oliy ta'lim kabi asosiy guruhlar o'rtasidagi munosabatlar; ikkinchisi - manfaatdor tomonlarning asosiy guruhlar va yoshlar tadbirkorligi o'rtasidagi o'zaro hamkorlik.

Yoshlar tadbirkorligi muammolarini hal qilish uchun davlat fuqarolik jamiyati institutlari, jamoat va notijorat tashkilotlari, tadbirkorlarning o'zlarini jalb qilishi kerak. Shu bilan birga, yoshlar mintaqaviy muammolarni hal qilishning bevosita ishtirokchisi bo'lishi va faqat ta'lim, tarbiya va ijtimoiylashuv ob'ekti bo'lmasligi kerakligini tushunish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Казанцева А. Удачный старт молодых предпринимателей // Молодежь и общество. 2010. № 4. С. 4-28.
2. Казимов Г. Ю., Казимова Л. Л. Поддержка молодежного предпринимательства как фактор экономического развития России // Вестник СПИ. 2014. № 4 (12). С.
3. Кочесокова Э. Ю. Исследование основных проблем и перспектив развития молодежного предпринимательства в РФ // Juvenis scientia. 2016. № 1. С.50-51
4. Позняков В. П. Предпринимательство как ценность и ценности российских редпринимателей // Россия в глобализирующемся мире: мировоззренческие и социокультурные аспекты. М., 2007. С. 522.
5. Убайдуллаев, Л. .; Эргашева , Ф. Развитие предпринимательских навыков у студентов - как фактор преодоления проблем молодого предпринимательства. ОИ 2021, 2, 446-456.
6. Убайдуллаев, Л., & Эргашева, Ф. (2021). Development of enterprise products in students-as a factor of production problems for young enterprises. Общество и инновации, 2(2/S), 446-456.
7. Rakhmatullaeva F. A. THE DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY. THE ROLE OF TODAY IN OUR ECONOMY //АКТУАЛЬНАЯ НАУКА. – 2022.
8. Raxmatullayeva Feruza Azimovna. Youth Entrepreneurship and its Development Measures //BEST JOURNAL OF INNOVATION IN SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT ISSN: 2835-3579 Volume:3 Issue:1|2024. 340-343.

¹ Муаллиф ишланмаси